

Politika i znanost

što su nas malo i prisili i požurili s kongresom, a nadasve jer su nas sve odveli u Vukovar. Nakon Vukovara smo svi spontano osjetili, i to uvečer zajednički podijelili, da smo napokon samosvjesni te da prvi put imamo i jedan preliminarni nacionalni konsenzus o budućoj Hrvatskoj - zemlji znanja i znalaca. Čak su i kolege *društvenjaci* i humanisti, koji su se u početku činili malo više 'uspavani' u odnosu na vrlo dinamične *prirodnjake* (kojima dominira XXI. stoljeće), ponudili izvrsne zaključke i viziju. Predložili smo da se budući kongresi o našoj povijesti i istini održavaju u Vukovaru, jer u Vukovaru čestit čovjek ne može ostati mrtav hladan, u njemu se i svijest i sav-

moгу konkurentno prodavati po cijelome svijetu; u suprotnome, nacija ustvari ostaje neka vrsta 'banana republike', mada možda nominalno bila i u EU. U ovome trenutku je ključni izazov Hrvatske - konkurentnost, kako osobna gdje svaka mlada i zdrava aktivna osoba mora pronaći svoje optimalno mjesto u sustavu, tako i u znanstvenim institutima i u industrijskim tvrtkama.

Krećemo odmah sa stručnim vrjednovanjem naših instituta, pa sam zato i posjetio Institut Ruđer Bošković (IRB) koji uvelike radi na svojoj poboljšanoj međunarodnoj konkurentnosti. Kad se IRB potpuno dinamizira, pokrenut će se i svi ostali instituti, a zatim

Iskoračimo iz kolonijalne svijesti u društvo znanja

Znanost više ne može biti po strani. Bez nje nijedna politika ne može odgovarati suvremenim izazovima. HTV blokira izlazak kolonijalne svijesti u društvo znanja. Prvi kongres hrvatskih znanstvenika povijesni je događaj za Hrvatsku

■ Nenad Piskač

Krajem prošle godine u Hrvatskoj je održan Prvi kongres hrvatskih znanstvenika. Koje su njegove ključne poruke, može li se politika odreći znanosti, što je zajedničko Vukovaru i hrvatskim znanstvenicima? O tomu smo razgovarali s dr. Davorom Pavunom, fizičarem koji živi u Švicarskoj, i jednim od ključnih pokretača susreta hrvatskih znanstvenika u domovini i svijetu.

• *Dr. Pavuna, jedan ste od inicijatora Prvoga kongresa hrvatskih znanstvenika, koji je, čini se, dobio primjeren medijski prostor. Iza njega stao je ministar Primorac, Vlada, stranke... Je li kongres zaista uspio i koji su vaši dojmovi?*

- Iako nije sve moglo biti idealno, nikada nije, odgovorno tvrdim da je PKHZ povijesni događaj i da se dogodio realan pozitivni pomak u svijesti naše inteligencije. Doživjeli smo plebiscitarnu podršku baš svih stranka (i vlast i oporba), proživjeli cijeli tjedan zajedno s toliko briljantnih znanstvenika, te prošli kroz Vukovar, gdje i danas govore duhovi i kosti žrtava, ne, više ništa ne će biti kao prije, jer se nedvojbeno rodila planetarna Hrvatska naših znalaca. Želim čestitati i ministru Primorcu i ministru prof. Pavi Barišić

jest nacije budi do srži svake osobe. Eto, to se dogodilo i nama znanstvenicima i onima iz Australije, poput dr. Mladena Petravića, Canberra, kao i brojnim našim 'Amerikancima', 'Europljanima' i domaćima: bili smo zajedno i podijelili naš hrvatski duh u pozitivnome kontekstu.

Politika bez znanosti ne može pokrenuti Hrvatsku

• *Većina ljudi ipak se pita hoće li nešto od toga i zaživjeti, jer i najbolje deklaracije mogu ostati mrtvo slovo na papiru?*

- U pravu su, no zato smo se mnogi svjesno medijski eksponirali, a kako znate i osobno sam, kao voditelj odbora za znanost i tehnologiju svih Hrvata, više puta rekao - budući da smo pozvani da pomognemo - mi ćemo pomoći! Nacija nas sada stvarno treba. Ona je u bolnoj tranziciji iz društva kolonijalne svijesti gdje većina osoba uspavano služi lokalnoj i/ili vanjskoj oligarhiji i profitu, u suvereno društvo i ekonomiju znalaca, te državu mudroga međunarodnog političkog partnera velikih sustava i zrelih demokracija.

Ušli mi u Europu ili ne, ključni element hrvatske budućnosti su probuđeni stvaratelji, sposobni inženjeri i poduzetnici čije se tehnološke kreacije

Sveučilište u Zagrebu koje trenutno nije ni među prvih petsto na svijetu, iako ima i nekoliko odličnih fakulteta. Ubrzo će to i mladi osjetiti te će se ta *tranzicija* napokon dogoditi. No brzina tranzicije ovisi i o pomoći svih medija, a nadasve HTV-a.

• *Zašto svi toliko naglašavaju ulogu HTV-a, spominje se i u Deklaraciji?*

- Zato jer normalni proces tranzicije traje jedan do dvija naraštaja, a u Hrvatskoj on već kasni čak i za primjerice Slovačkom, djelomično i radi rata. Ako gospodin Mirko Galić, koji odbija uvesti znanstveno-tehnološku komponentu u redovni program, iako smo jasno dali do znanja da znamo kako atraktivno animirati TV-naciju, nastavi dominantno s uvezenim deterđent-serijama, nacija, koja ima jako loš obrazovni profil, samo nekoliko postotaka puka su istinski visoko školovani i spremni za ovo današnje doba, ostat će kako rekoh na razini neke vrste banana-republike.

• *Ovdje se naglašava kriterij gledanosti i rast domaćega bruto proizvoda, obećava se blagostanje...*

- Jest da će ipak standard rasti i HTV možda imati 'svoje' gledatelje, ali umjesto da već oko 2015. imamo društvo znalaca, to će nam se dogoditi tek oko 2030. ili čak kasnije. Jamčim da imamo talente da to brže obavimo, ali svaka osoba u Hrvatskoj mora shvatiti

što je to osobna i kolektivna konkurentnost, u krajnjoj liniji - oslobađanje iskonskoga identiteta svake osobe, svake skupine, tvrtke, svake nacije - tada vam ružna profitna masonska-izrabljivačka globalizacija ne može puno nauditi jer ste svoj na svome. A tada se lako udruživati s prijateljima i brojnim znalcima drugih nacija te stvarati čuda. Čuda iz Hrvatske!

• **Doista djelujete optimistično, iako ste upoznali i probleme domaćega sustava. Često ste, naime, u Hrvatskoj?**

- Vidite, problem jest mentalno stanje većine nacije. Kako rekoh, naši intelektualci, a iskreno i politički *leaderi*, više ne vjeruju u same sebe i zato nam dug neprestano raste i uredno se kao i u komunizmu plaća socijalni mir povećanjem duga, koji je već valjda veći od 30 milijarda američkih dolara! To ne može ići u nedogled i zato su nas svi političari jasno podržali jer ipak znaju istinu. No problem jest da naši ponajbolji stvaratelji jednostavno ne mogu cijeli sustav poboljšati brzinom koja je sad već nužna! Čak nam se, primjerice, *Microsoft* u Hrvatskoj tuži da ne može pronaći dovoljno samostalnih, nezavisno sposobnih mladih osoba koje će suvereno voditi inicijative i nove projekte!

• **Hoćete reći da hrvatska politika više ne može odgovoriti suvremenim izazovima bez znanosti i znanstvenika?**

- To je taj paradoks koji smo svi doživjeli na PKHZ-u: ni političari više ne mogu bez nas, kreativnih motora nacije, bez obzira na to jesmo li u inozemstvu ili u domovini. Ne zato što su odjednom postali svi svjesni, nego zato jer je vrug odnio šalu i čak naše najveće tvrtke, a i one kontrolirane inozemnim kapitalom, hitno traže konkurentnost te sposobne znalce, a domaći sustav nudi ih nedovoljno jer kasni! To je poznati paradoks - srećom Hrvatskoj skloni poduzetnici, a ima ih, pomoći će nam da izbjegnemo eksploataciju eurokapitalista koji bi, recimo samo jedan primjer, rado betonirali i kontrolirali Jadran. Na kraju, grupa Janaf-Adria blefira kad pokušava uvjeriti naciju da su naftno-neizbježivi, iako im je relevantnost jedva 80 milijuna američkih dolara na godinu. To je zanemarivo, a istodobno su ekološki visokorizični za Jadran. To ćemo svim snagama pokušati zaustaviti jer se s tim slaže i HAZU, a i većina stručnjaka koja je bila na PKHZ-u. Dakle, ili koncept naftovodne kolonizacije ili eko Hrvatska naših znalaca.

• **Dobro, kako bi onda sve to skupa u vašoj viziji trebalo funkcionirati?**

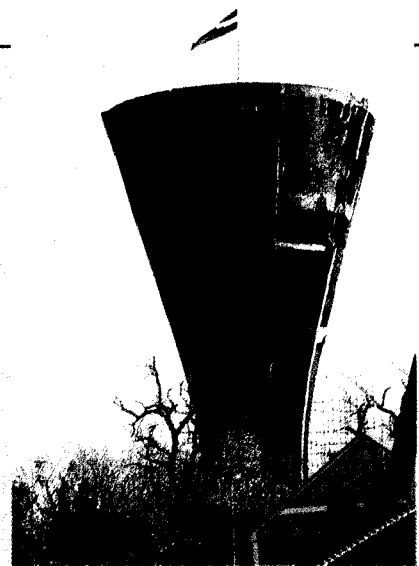
- Na dulje pruge, ako ostvarimo samo 10 posto od onoga što smo već pokrenuli, a mnogo toga nismo još

niti objavili jer je prerano (!) imaćemo uz malo koordinacije i 2 - 3 goleme naše tvrtke poput *Nokie*, *Nestlea* ili *Novartisa*... da, to je moguće jer mi imamo brojne genijalne ljude i *leadere*. Ako su Kostelići napravili od Hrvatske svjetsku skijašku velesilu, a to nije naše tradicionalno područje, onda budite uvjereni da u biotehnologiji, gdje imamo fantastične ljude i doma i po svijetu, te u eko-turizmu, a čak i u informatici i softveru, možemo raditi svjetski relevantne pomake. Mi ne znamo umrežiti kompleksni sustav od 20.000 ljudi i napraviti tvornicu automobila, a to više nije niti potrebno, ali smo nadareni da umrežimo do desetak super-znalaca i pokrenemo start-

ni' - na kraju nije li i sâm šef stranke umirovljenika objavio da ga je sustav bolno ignorirao kada se početkom rata ponudio stručnošću? Brojni akademici rekoše mi kako se još osjećaju vrlo spremni raditi i djelovati mada su nominalno u mirovini, pa i moja majka sa 78 godina i dalje piše knjige i aktivna je. Aktivnost je dobra za čovjeka i zato javno pozivam i umirovljenike i branitelje i sve koji mogu neka konstruktivno pomognu naciji - ima među njima mnogo stručnjaka a i mnogo samozatajnih osoba koje znaju, hoće i mogu pridonijeti općem dobru. Neki

U Vukovaru je čovjek ili Hrvat ili hulja

Genijalna je ideja ministra Dragana Primorca i doministra Pave Barišić da svi zajedno odemo u Vukovar. Tamo se nedvojbeno ponovno rodila pobjednička Hrvatska. Vukovar nas se duboko dojmio jer tamo kosti govore, a duše žrtava svjedoče istinu o cijeni naše slobode! U Vukovaru smo svi osjetili duh nacije i zajedništva i dali smo sami sebi zadatak da se i mi izborimo za jednu novu, našu, suverenu Hrvatsku, za naš identitet, jer kreativno stvaralaštvo jest sloboda i izlaz iz kolonijalne svijesti. Predložili smo čak da se svi povijesni i društveni te humanistički kongresi odsad primarno održavaju u Vukovaru. U njemu nitko više ne će pisati laži i floskule o našoj junačkoj prošlosti, naime, u Vukovaru je čovjek ili Hrvat ili hulja! Intimno s Pečarićem, Biondićem, Kačićem... osjetili smo kako se ponovno nacionalno radamo i da nas laži i brojne izdajice i protuhrvati više ne će moći zaustaviti - osjetili smo snagu, istinu i identitet, kao nikada prije, osim pri stvaranju države i u pobjedi *Oluje* - a kad to i znanstvenici osjećaju, onda ima realne nade za budućnost našega naroda i države. To je proces s kojim se moramo suočiti, a ne pred njim malodušno dvojiti i pokorno spuštati glavu.

-up tvrtku za lijekove, uz pomoć *Plivina* instituta, ili novu web-tražilicu zahvaljujući stručnjacima s FER-a. A da o Ruđer Boškoviću i ostalim inovacijskim središtima i ne govorim. Još jednom, svuda sam sretao briljantne osobe, ali su još izolirani i usamljeni u viziji i akciji. Tu mi *inozemci* dodajemo 'potrebno ljepilo'!

• **Jeste li pri tomu zaboravili na sve veći broj hrvatskih umirovljenika, dug države prema njim, te na hrvatske branitelje?**

- Hrvatski umirovljenici i branitelji također su naša snaga i moje kolege i jednako ih cijesimo kao i naše mlade, koji tek stasaju. Naravno, ako je netko invalid ili nemoćan, od njega se ne traži nemoguće. Hrvatska je i socijalna država, što se često zaboravlja. Svi znamo da su brojni iz tih skupina, kako ja to kažem još 'borbeno sprem-

od njih i čine čuda, a o tomu nitko javno ne govori. Naravno znanstvenotehnološki stručnjaci ne mogu riješiti sve probleme, zato je nužna suradnja s politikom, civilnim sektorom i Katoličkom crkvom. Katolička smo zemlja i uz minimum solidarnosti koju zagovara njezin socijalni nauk, inače premalo prisutan u hrvatskoj javnosti, ne smije biti gladnih i jako siromašnih. Tu smo svi suodgovorni. U društvu znanja kojemu težimo možda će broj nezaposlenih globalno rasti, no u tome društvu Hrvatska mora naučiti i regulirati pravednu ravnotežu zajednice, ne zapostavljajući nijednu osobu ili skupinu. Nitko ne želi svojoj djeci loše, a ako sluge Velikoga Brata i na ovome prostoru prevagnu, onda vjerujte, to je kraj svake civilizacije, pa onda radije čitajte *Orwella* nego ovaj intervju u *Fokusu*. ■